

De invloed van (moeilijk verstaanbaar) gedrag op de groepsvorming

Workshop Passend Onderwijsmiddag
PPO Leiden
16 oktober 2024

Anne-Marie Visser
Orthopedagoog-Generalist
Praktijk Vikids

Programma

1. Wat is moeilijk verstaanbaar gedrag?
2. Hoe kan moeilijk verstaanbaar gedrag van invloed zijn op de groepsvorming?
3. Hoe kan je dit proces beïnvloeden?
4. Welke tools zijn er om positief gedrag in de groep te stimuleren, verbeteren en waarborgen?

De ijsberg

Gedrag is wat we zien boven de ijsberg (aan de buitenkant)

Onder de oppervlakte spelen vaak vele emoties, gedachten, verwachtingen, sociale druk etc.

1. Wat is moeilijk verstaanbaar gedrag?

Gedrag heeft een functie. Het is daarom belangrijk om te kijken naar wat een kind met zijn of haar gedrag wil zeggen. Een belangrijke vraag die je jezelf steeds kunt stellen: **“Waar komt dit gedrag vandaan?”** (denk aan de ijsberg!)

‘Kinderen met moeilijk verstaanbaar gedrag maken zich steeds zorgen over wat er gaat gebeuren’

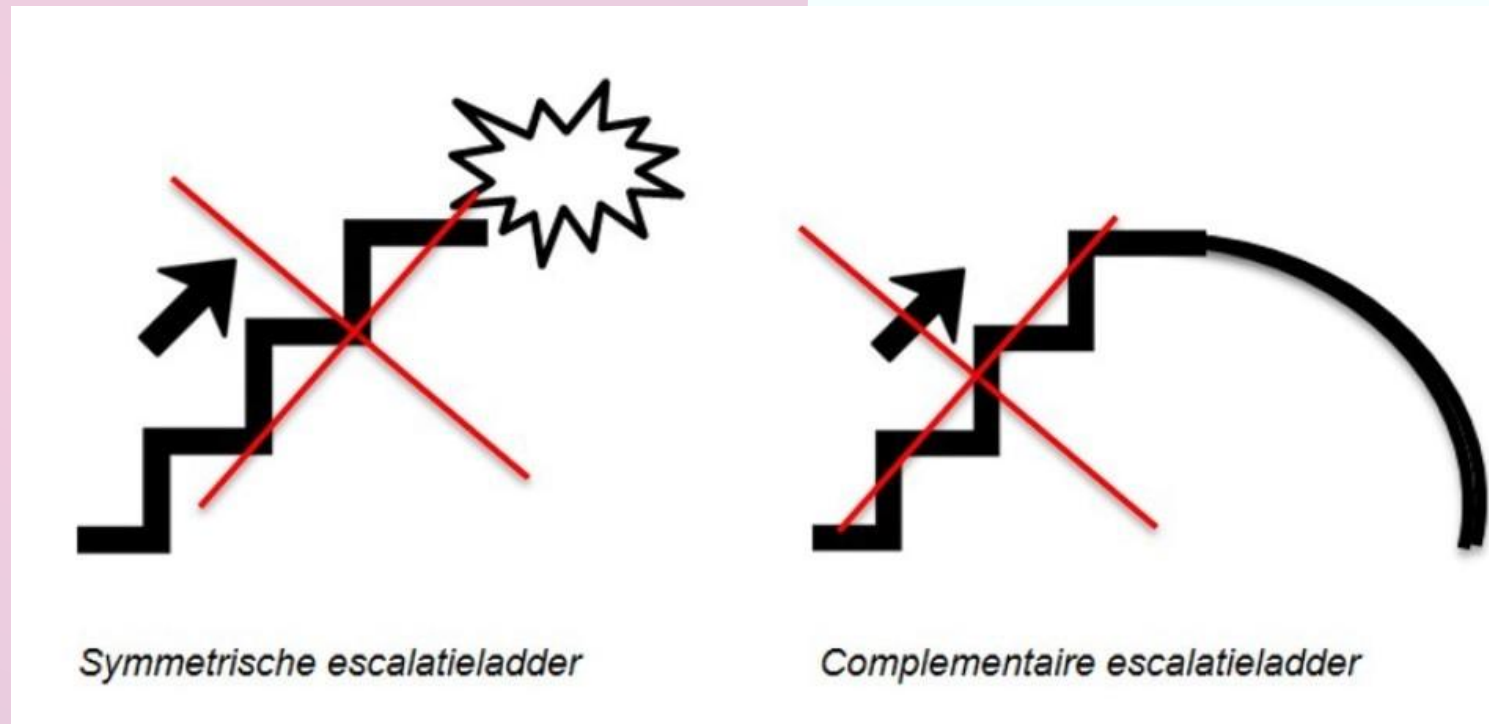
Dagelijkse routines kunnen daarbij helpend zijn om structuur en voorspelbaarheid aan te brengen waar dit mogelijk is.

Bron: als hechten niet vanzelf gaat

- Moeilijk verstaanbaar gedrag is gedrag dat we niet meteen begrijpen. Het gedrag is bijvoorbeeld onverwacht of past niet in de context. Soms kunnen kinderen agressief zijn naar anderen of naar zichzelf.
- Moeilijk verstaanbaar gedrag is niet leeftijdsgebonden.
- Kinderen met moeilijk verstaanbaar gedrag vinden het vaak lastig om in een groep te functioneren
- Er is vaak sprake van onvoorspelbaarheid (van het gedrag)

Leerkracht handelen bij moeilijk verstaanbaar gedrag

De escalatieladder

Eerst connectie, dan correctie!

Moeilijk verstaanbaar gedrag in een groep

Casus Bas

Bas is 8 jaar en Bas houdt niet van veranderingen. Van veranderingen wordt hij boos. Als Bas boos is dan heeft hij geen controle over zijn handelen; hij schopt, slaat en schreeuwt door de klas. De leerkrachten zien zijn boosheid vaak niet aankomen, omdat Bas al bij de kleinste veranderingen van slag raakt. Als Bas boos is, is hij moeilijk aanspreekbaar. De kinderen in de klas willen niet graag naast Bas zitten, omdat hij hen “zomaar” een tik kan geven of hen onder tafel schopt. Bas wil heel graag samen spelen met zijn klasgenoten, maar vanwege zijn onvoorspelbare gedrag vinden zij dit lastig. Bas laat sociaal onhandig gedrag zien.

Vraag:

Waar komt dit gedrag vandaan?

Wat wil Bas eigenlijk zeggen met zijn gedrag?

Hoe zou je Bas als leerkracht kunnen helpen?

2. Hoe kan moeilijk verstaanbaar gedrag van invloed zijn op de groepsvorming?

- Kinderen die moeilijk verstaanbaar gedrag laten zien zorgen vaak voor onrust in de groep
- Kunnen informele leiders zijn
- Als leerkracht heb je het gevoel dat je geen grip hebt op het (onvoorspelbare) gedrag van de leerling
- Je hebt als leerkracht het idee dat er continu een machtsstrijd aan de gang is
- Maak ik wel/geen uitzondering voor deze leerling?

NORMING!

Fase	Uitvoering
Forming	Kennismaken / oriënteren
Storming	Strijd om invloed, wie wordt de baas? Formele / informele leider
Norming	Gemeenschappelijke normen (hoe gaan we met elkaar om?)
Performing	Periode van rust en samenwerken / aan het werk
Adjourning	Afscheid nemen

3. Hoe kan je dit proces beïnvloeden?

INVESTEER IN DE **NORMINGFASE** (HELE GROEP)!

Normingfase; hoe gaan we met elkaar om?

- Groepsregels en afspraken; maximaal 3 → visueel aanwezig! Stel duidelijke **NORMEN** op met de groep
- Oefenen regels en afspraken
- Wees consequent!
- Ga uit van het **wij-gevoel**; wij willen het als klas gezellig hebben. Dan verwachten we van elkaar dat.....

Voor individuele leerlingen kúnnen individuele afspraken gelden. **Benoem dit!**

4. Tools om positief gedrag te stimuleren

Complimentratio: 4 : 1

Negeren ongewenst gedrag

Met een positieve benadering naar gedrag kijken

Uitgestelde reactie op emotie: 90 seconden!

Taakspel; taakgericht gedrag laten toenemen en storend gedrag laten afnemen door het geven van complimenten en het negeren van ongewenst gedrag

Belonen; onderzoek toont aan dat beloningssystemen prosociaal gedrag bevorderen, maar wel gebaseerd op samenwerken (dus; groepsbreed belonen)

Tools om positief gedrag te stimuleren

Voorbeeld reacties om positief gedrag te stimuleren:

- Benoem het gewenste gedrag dat je ziet en geef een **compliment**: “Ik zie dat jij je boek al klaar hebt liggen, wat fijn”. Of (EF bekrachtiger): “Je bent al aan de eerste opdracht begonnen, wat knap van je!”.
- Soms lukt iets niet meteen. Beloon de **inzet** die het kind getoond heeft: “Ik zie dat je geprobeerd hebt om zelf die taalopdracht te maken, wat knap! Zal ik je nog even verder helpen?”
- Als een kind iets moeilijk vindt, kan je **gewenst gedrag ook bekrachtigen**: “Dit is een moeilijke rekenopdracht, maar ik weet zeker dat jij dit (al) kunt”.
- Sociaal emotioneel **gewenst gedrag benoemen**: “Ik zag dat je niet reageerde toen Marco jou aan het uitdagen was. Dat was vast heel moeilijk voor jou, maar wat knap dat het je gelukt is om dit te negeren!”

Tools om positief gedrag te stimuleren

Geef zelf het goede voorbeeld als leerkracht (modeling)

Maak gebruik van visuele ondersteuning

Zorg voor **routines**

Stel heldere gedragsverwachtingen

Oefen gewenst gedrag

Realiseren goed leerlinggedrag

OVERTUIGING

- Leg het nut uit**
Wat het gewenste gedrag leerlingen oplevert: welbevinden en leren
- Definieer gewenst gedrag**
Bijvoorbeeld, wat is 'rustig'?
Stil, fluisteren of zachtjes praten?
- Communiceer effectief**
Straal rust en vriendelijkheid uit, vermijd een autoritaire uitstraling
- Laat leerlingen succes ervaren**
Complimenteer leerlingen met goed gedrag
- Instrueer leerlingen**
Niet alleen in de eerste week van het jaar, maar voortdurend
- Oefen met leerlingen**
Oefen het gewenste gedrag, bijv.: stil zijn, fluisteren, zacht praten
- Geef extra ondersteuning**
Oefen met individuele leerlingen, bijv. verlengde instructie in gedrag
- Herhaal routines**
Bijvoorbeeld na vakanties of als een routine verslapt

VOORBEELDGEDRAG

- Geef zelf het goede voorbeeld**
Leef de regels na: wees op tijd, geen telefoon in de klas, wees vriendelijk
- Koester hoge verwachtingen**
Verwacht het van elke leerling, ook van leerlingen die het moeilijk hebben
- Wees consistent**
Wat niet mag, mag nooit. Als jij verslapt, benadeel je al je collega's
- Ondersteun visueel**
Breng visuele aanwijzingen aan, bijv. waar te lopen, waar te wachten
- Zorg voor routines**
Voor de klas binnenkomen, de les beginnen, wisselingen, vertrekken
- Beloon en sanctioneer**
Beloon goed gedrag, onverwacht. Doe dit veel vaker dan sanctioneren

VAARDIGHEDEN

STRUCTUUR

Goed gedrag

Geen wangedrag

leerKRACHT

Picture it

Tools om positief gedrag te stimuleren

Ben jij de mol?

Vandaag ben *jij* de mol. Je opdracht is om anderen vandaag in het zonnetje te zetten met specifieke complimenten. Word je aan het einde van de dag ontmaskerd, dan heb je je taak goed volbracht!

Ben jij de mol?

Vandaag ben jij *niet* de mol. De mol heeft de opdracht om anderen vandaag in het zonnetje te zetten met specifieke complimenten. Probeer deze middag te ontmaskeren wie de mol is vandaag.

Uitgeverij pica

Smiley munten 29 mm. zak van 500 stuks
Smiley munten 29 mm. zak van 500 stuks. (10 grote van een 2 euromunt.) Geschikt voor de 29 mm. munten of piekenbuis. 29-08-2024 zijn er.
[Lees meer](#)

www.eurobuis.nl € 47,50

De stulp

COMPLIMENTENKAARTEN

Serie 3950

72 kaarten

10 x 7,5 cm

18 motieven

€ 8,50

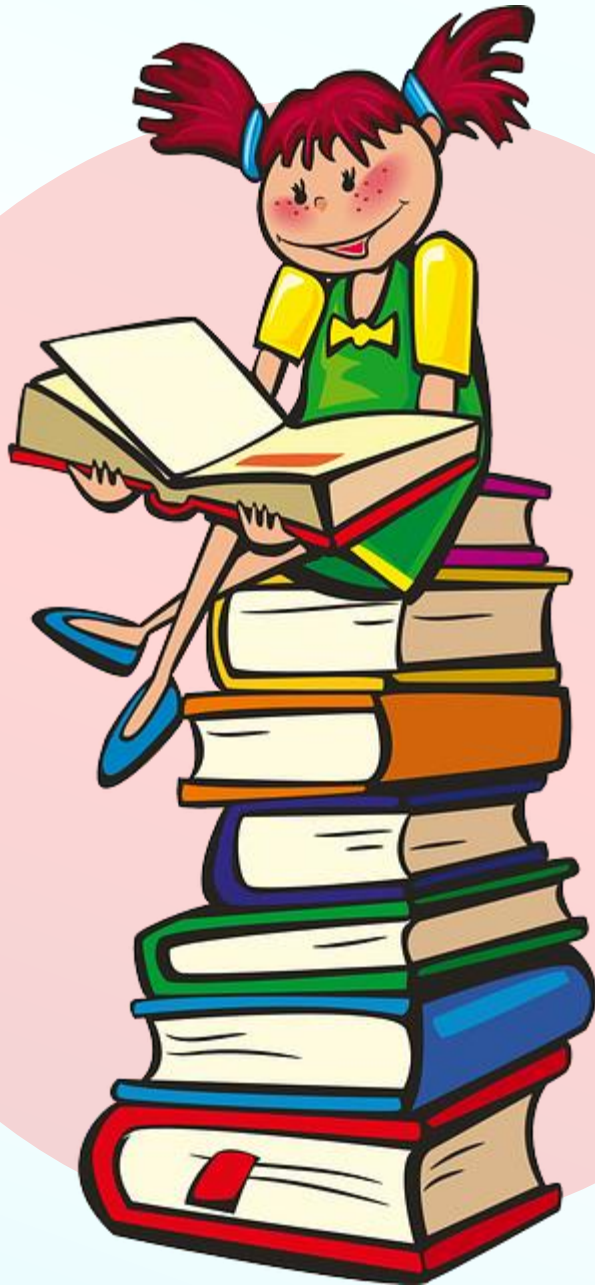
1

IN WINKELWAGEN

[Toevoegen aan favorieten](#) [Deel dit artikel](#)

kwaliteitspel

Bedankt voor jullie aandacht!

Vragen?

Op zoek naar een workshop of training voor jouw school / team op het gebied van gedrag, EF, moeilijke groepen, autisme, ADHD of verbindend gezag?

Neem contact op via info@praktijkvikids.nl of kijk op www.praktijkvikids.nl

Laten we meer te weten komen door deze video te bekijken

Waar komt dit gedrag vandaan?

Wat zou jij doen als leerkracht van deze kinderen?

Welk effect zou dit gedrag hebben op de groep?

3. Tools om positief gedrag te stimuleren

Reactieprocedure op klein probleem gedrag

Stap 1 : vraag naar de gedragsverwachting

"Marieke, wat is onze afspraak over praten op de gang?"

Stap 2: bevestig/benoem de gedragsverwachting

"Dat klopt Marieke, op de gang praten we zachtjes. Ik wil dat je zachtjes praat" **Loop weg en wacht 10 sec.**

leerling gehoorzaamt

"Goed gedaan Marieke!"

Stap 3: leerling gehoorzaamt niet

"Marieke, ik hoor je nog hard praten op de gang. De afspraak is dat we zachtjes praten op de gang. Ik wil dat je nu zachtjes gaat praten. Anders krijg je een time out. Wat kies je?"

Stap 4: Leerling gehoorzaamt nog steeds niet

"Goed. Je kiest er voor om hard te blijven praten op de gang, dan ga je nu naar de time out plek voor 5 minuten".

Loop weg!